Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САНТА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтынньы 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҐЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҐЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 111 (6247) | 1985 сыл Балаҕан ыйын 12 күнэ чэппиэр | Сыаната 3 харчы.

Правительственнай телеграмма

ССКП Чурапчытааҕы райкомугар ЛИСТИКОВКА

ССКП уобаластааҕы комитета Чурапчы ойуонун коммунистарын, бары үлэһиттэри үүтү государствоҕа туттарыы биэс сыллааҕы сорудаҕа болдьоҕун иннинэ толоруллубутунан эҕэрдэлиир.

Совхозтар рабочайдарыгар, инженерэй-техническэй үлэһиттэригэр уонна сулууспаларыгар, ойуон бары үлэһиттэригэр пятилетка сорудахтарын, ССКП XXVII съеһин достойнайдык көрсүүгэ ылыллыбыт социалистическай эбэһээтэлистибэлэри халбаҥа суох толорууга саҥа ситиһиилэри баҕарабыт.

ССКП обкомун бастакы секретара
ПРОКОПЬЕВ.

Партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕа

1985 сыл балаҕан ыйын, 10 күнүгэр ойуоннааҕы партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕа буолла.

Партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕар ССКП райкомун чилиэнэра уонна райком чилиэнигэр кандидаттар, ойуоннааҕы партийнай тэрилтэ ревизионнай комиссиятын чилиэнэрэ, маҥнайгы сүһүөх уонна сыахтааҕы партийнай тэрилтэлэр секретардара, сельсоветтар исполкомнарын председателлэрэ, ССКП райкомун, народнай депутаттар ойуоннааҕы Советтарын исполкомун, ЫБСЛКС райкомун эппиэтэ үлэһиттэрэ, ойуон предприятиелэрин, тэрилтэлэрин уонна учреждениелэрин салайаччылара кытыннылар.

Мунньах «Ойуоннааҕы партийнай тэрилтэ научнай-техническэй прогреһы тургэтэтин боппуруоспарыгар ССКП Киин Комитетыгар буолбут сүбэ мунньах түмүктэригэр уонна уобаластааҕы партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕын резолюциятыттан үөскээн тахсар соруктарын туһунан» ССКП райкомун бастакы секретара таб. И. П. Листиков даҥылаатын истэн дьүүлэстэ.

Дакылаат сүнньүнэн кэпсэтиҥэ тыл эттилэр: тт. Ф. А. Тимофеев—«Сельхозтехника» холбоһук управляющайа, С. И. Никитин—ССКП райкомун чилиэнэ, Субуруускай аатынан совхоз парткомун секретара, П. А. Исаков—ССКП райкомун чилиэнэ, Эрилик Эристин аатынан совхоз ремонтнайдар мастерскойун сэбиэдиссэйэ, С. И. Сергеев—ССКП райкомун чилиэнэ, «Мугудай» совхоз директора, П. Г. Кириллин—ССКП райкомун чилиэнэ, райсовет исполкомун председателин солбуйаччы, райплан председателэ уонна И. И. Филиппов—ССКП райкомун чилиэнэ, «Чурапчы» совхоз парткомун секретара.

Актив мунньаҕа дьүүлэһиллибит боппуруоска туһаннаах уураахтары ылынна.

ССКП XXVII съёһин көрсө 27 охсуулаах нэдиэлэлэр

Рабочай календарга —XII пятилетка

«Сельхозтехника» ойуоннааҕы холбоһугун ремонтнайдар мастерскойа бородуукпутун ситиспит таһаарыыта токарнай сыыстыктаах. Маннык массыынналар, тракторлар ууспут деталлара чочуллаллар. Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Павел Павлович Макаров уонна опыттаах токарь Сергей Афанасьевич Захаров ону эмиэ суох баһылаабыт дьон.

Чулуу үлэһиттэр уон биирис пятилеткаҕаары былааннарын болдьоҕун иннинэ толордулар. Павел Павлович биэс сыл устатын 14 100 нуорма-чаас былаанныыр, 16 579-ын толорон иһэр. Сергей Афанасьевич эмиэ итиччэ былаанныыр эбэ. Ону 15 839-ын толордо.

Токардар биллиҥин уон иккис пятилетка суотугар үлэлиллэр.

«СО» корр.

○ Пресс-киин иһитиннэрэр ○

МААССАБАЙ ТАХСЫЫ ТҮМҮКТЭРЭ

Балаҕан ыйын 5, 6 уонна 7 күннэригэр ойуон общественнойын дулҕаны соревнованиеҕа маассабай тахсыыта буолла.

Субуотуньукка ордук кохтоохтук Сылаҥ нэһилиэгин общественнойа үлэлээтэ. Маннык 210 киһи тахсан 300 тонна дулҕаны баҕаналаатылар. Итиҥ сорудаҕа норуллубуттуттэрэ 100 тоннанан эдэх. Бахсы уонна Мугудай нэһилиэктэрин общественностара туһаанныыллыбыттан 163 уонна 118 тоннаны баҕаналаан балачча үчүгэй көрдөрүүлэннилэр.

Ойуон кининнээҥи үлэ коллективнара субуотуньукка балачча кохтоохтук кытыннылар. «Сельхозхимия» холбоһук үлэһиттэрэ 66 тоннаны, «Сельхозтехника» холбоһук коллектива 50 тоннаны баҕаналаабыттар. Ордук тэрээһини көрдөрдүлэр.

Ол эрээри сорох сирдэргэ бу күргүбүнээх тахсыыта соптоох суолта бэриллибэтэҕин түмүгэр ойуон үрдүнэн 853 эрэ тонна дулҕа соревнованнаан, сорудах ыраатыынан толоруллубата. Эрилик Эристин аатынан совхоз түөрт отделениелэриттэн холбоон 70 эрэ тонна дулҕа баҕаналаабыта. Ол иһигэр 200 тоннаны бөлөмнөөн сорудахтаах Хоптоҕо общественнойа 10 эрэ тоннаны быста. Оттон кытаанахтар 130 тоннаны баҕаналаабыттан биир да тоннатын баҕаналаабатылар.

Күн-дьыл баттаһа сельсоветтар исполкомнара дулҕаны баҕаналаһыныгар общественность субуотуньуктарын салгыы тэрийиэх туохтаахтар.

Ныстык хотону буллулар

Эрилик Эристин аатынан совхоз Чакырдаабы отделениета ныстык хотоннору ремонтнаһыны эрдэттэн саралаабыта. Үлэ былаанныыр ыытыллыбытын түмүгэр «Аргыс» ферма хотоно үчүгэй хаачыстыбалаахтык ремонтанныыр.

Манна быыл бороскуулары кыстатыахтара. Ону коруутта биэс киһи үлэлиэҕэ. Старшайынан опыттаах суоҕуҥут Алексей Степанович Саввин туруорулунна. Киниэхэ К. Саввинов, А. Макарова, А. Адамова уонна М. Андреева ууланыахтэрэ. Звено атырдьах ыйын 29 күнүттэн 230 бороскуу тутан тубуттаах үлэтин саралаата.

Бороскулар хотоннор кинрэн сылаас, тотоойу аһылыгынан хааччылыллыылар.

Р. ДАНИЛОВ.

БОЧУОТ ДУОСКАТА

Мэччирэҥ үс ыйыгар общественнай суеһүү митингэ, кинилэрэ бородуукпутуйаны ылыыны уонна соревнованиеҕа эбэтиҥэ социалистическай куоталаһыыга үрдүк көрдөрүүлэри ситиспиттэр ойуоннааҕы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар:

СОВХОЗТАРТАН

Субуруускай аатынан совхоз (директор Ефремов А. В., партком секретара Никитин С. И., профком председателэ Атласова У. И.).

«Мугудай» совхоз (директор Сергеев С. И., партком секретара Пермяков Н. Д., профком председателэ Оконешникова В. Г.).

ОТДЕЛЕНИЕЛАРТАН

Мугудай отделениета (управляющай Пермяков Н. Д., партбюро секретара Дьяконов Л. А., сельсовет исполкомун председателэ Кронникова М. Д.).

Соловьев отделениета (управляющай Яковлев И. И., партбюро секретара Кронников Н. Д., сельсовет исполкомун председателэ Федоров З. И.).

Хатылы отделениета (управляющай Аммосов Г. Н., партбюро секретара Чечебутов Д. П., сельсовет исполкомун председателэ Федорова В. А.).

ЫАННЬЫК ФЕРМАЛАРТАН

«Маяк» ферма коллектива (Толоон, старшай Оконешникова Л. И.)—хас биирдии фуражнай ынахтан 993-түү кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 103,4 бырыһыан толорбут.

«ЫБСЛКС 50 сыла» ферма коллектива (Хадаар, старшай Никитина М. В.)—хас биирдии фуражнай ынахтан 958-тыы кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 110,8 бырыһыан толорбут.

Куулума ферма коллектива (Хадаар, старшай Софронова Т. В.)—фуражнай ынарыы ахсыытан 907-лии кг үүтү ылай эбэһээтэлистибэтин 106,8 бырыһыан толорбут.

«Тайба» ферма коллектива (Соловьев, старшай Собакин Е. Г.)—хас биирдии фуражнай ынахтан 891-дии кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 119,8 бырыһыан толорбут.

Уу Обустаах ферматын коллектива (Мугудай, старшай Пермякова С. И.)—фуражнай ынарыы ахсыытан 879-туу кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 115,8 бырыһыан толорбут.

Лыбынтах II ферматын коллектива (Мугудай, старшай Пермякова Т. М.)—хас биирдии фуражнай ынахтан 878-тыы кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 121,3 бырыһыан толорбут.

ЫАННЬЫКСЫТТАРТАН

Оконешников Никифор Иванович (Мугудай)—фуражнай ынарыы ахсыытан 1492-лии кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 128,2 бырыһыан толорбут.

Собакин Егор Гаврильевич (Соловьев)—хас биирдии фуражнай ынарыыттан 1457-лии кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 134,7 бырыһыан толорбут.

Никитина Марфа Васильевна (Хадаар)—фуражнай ынарыы ахсыытан 1237-лии кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 114,5 бырыһыан толорбут.

Макарова Анастасия Егоровна (Сылаҥ)—фуражнай ынарыы ахсыытан 1171-дии кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 151,3 бырыһыан толорбут.

Захаров Владимир Миронович (Мугудай)—хас биирдии фуражнай ынарыыттан 1164-түү кг үүтү ылан эбэһээтэлистибэтин 152,4 бырыһыан толорбут.

Софронова Александра Васильевна (Хадаар)—фуражнай ынарыы ахсыытан 1155-тии кг үүтү ыан эбэһээтэлистибэтин 110,1 бырыһыан толорбут.

ТИҤЭҺЭНИ ЫАЧЧЫЛАРТАН

Протасова Акулина Гаврильевна (Хайахсыт)—хас биирдии фуражнай ынарыыттан 998-тыы кг үүтү ыабыт.

Макарова Любовь Ионовна (Болугур)—фуражнай ынарыы ахсыытан 790-нуу кг үүтү ыабыт.

Прокопьева Айталина Васильевна (Хоптоҕо)—хас биирдии фуражнай ынарыыттан 790-нуу кг үүтү ыабыт.

НЬИРЭЙ КӨРӨӨЧЧҮЛЭРТЭН

Собакина Александра Гаврильевна (Болугур)—48 ньирэйи тыыннаах нитэн, хас биирдиларин 93,7 кг телеһүппүт.

Монастырева Мария Алексеевна (Сылаҥ)—41 ньирэйи тыыннаах нитэн хас биирдиларин 86 кг телеһүппүт.

Сорокин Владимир Гаврильевич (Сылаҥ)—49 ньирэйи тыыннаах нитэн, хас биирдиларин 77 кг телеһүппүт.

Оройуоннаабы партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕа

НАУКА, ТЕХНИКА СИТИҺИИЛЭРИН—ОЛОХХО

ССКП райкомун бастакы секретара таб. И. П. ЛИСТИКОВ дакылаатыттан

Биһиги партиябыт, советскай норуот бүттүүнэ ССКП учаратаах XXVII съеһигэр активнайдык бэлэмнээн эрэ, онуоха дьөһүн суолталаах докуумуоннарынан ССКП КК мүүс устардаабы (1985 с.) Пленумун ураахтара, научнай-техническай прогресс түргэтэтэр бөҕөнүгэстэрэ быйыл бөс ыйыгар ССКП Киин Комитетыгар буолбут сүбэ мунньахха ССКП КК Генеральнай секретара таб. М. С. Горбачев этиитэ, итэ сүбэ мунньах матырыйаалдара, рекомендациялара буолаллар.

ССКП КК дойду социальнай-экономическай сайдыытын түргэтэтэр сорудаҕынан норуот хаһаайыстыбатын үүнүүтүн тэтимнэн үрдэтиигэ эрэ көрбөт. Маннык биһиги сайдыыбыт саҥа хаачыстыбатын, сүрүн стратегическай хайысхаларга биллэрдик иннин диэки барыы, производство структуратын уларыта тутуу, салайыы ордук кэбиэстээх формаларын олохтоохун, социальнай проблемалары эффективнай туһунан этиллэр. Билигин кэмнэ норуот хаһаайыстыбатын интенсивнайдык сайыннарыы научнай-техническай прогресс түргэтэтэр эрэ суолунан, онно олоҕуран ситиһиллиэхтээх. Дьэ ол иһин ССКП Киин Комитетыгар буолбут сүбэ мунньахха туруоруллубут сорудахтары утумнаахтык олохха киллэрии норуот бүттүүнүн, партия бүттүүнүн дьыалатынан буолар.

Итиэннэ салгыы дакылаатчыт быйыл от ыйытар бу бөҕөнүгэстэр дьүүллэспит уобаластаабы партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕар ССКП өбкомун бастакы секретара таб. Ю. Н. Прокопьев дакылаатын, итэ мунньах түмүктэрин кытары сиһилии билиһиннэрэр. Республикаҕа кэнники икки пятилеткалаах сылларыгар сүрүн промышленнай фондалар 2,5 төгүл улаатыттылар, отгук-энергетическай салаалар түргэн тэтимнэн үүнэллэр, тутуу индустриятын кэккэ бөдөҥ объектара үлэҕэ киллэриллилэр, транспорт, сибээс, агропромышленнай комплекс материальнай-техническай базалара салгыы бөҕөргөтүлэр. Ол эрээри, диэн бэлиэтээнэ активнайдар, мунньуллубут научнай-техническай потенциал кыахтара биһиги республикабытыгар өссө да ситэтэ суох туһаныллаллар. Ол курдук, уон биирис пятилеткаҕа республика норуотун хаһаайыстыбатын сайдыытыгар экстенсивнай факторлар баһыйаллар, туһаныллар илик эбэх резервэлэр баалларын. Итиэннэ сибээстээн активнайдар мунньаҕа, саҥа көрдөбүллэргэ сөп түбэһиннэрэн, экономиканы салайыыны тупсарыыга, научнай-техническай прогресса олоҕуран норуот хаһаайыстыбатын интенсификациялаһыныгар чопчу сорудаҕы туруорда.

Производствоны интенсивнай сайдыы ыллыгар киллэрингэ уустук уонна олус эффективтээх сорудаҕы тыа хаһаайыстыбата бэлиэрдэхтээх. Таб. Ю. Н. Прокопьев бэйэтэ дакылаатыгар республикаҕа сиртэн үүнүүнү, суоҕу интенситтэн бородуукцуйаны ылыы нэмиһиэҕин уонна туруоҥ суоҕун, онтоҕулаах бородуукцуйа себестоимостьтан үрдүгүн тоҥоролоон бэлиэтээтэ уонна итиилэр совхозтарга үлэ оҥорумтуота намтаһыныгар тиэрдэллэрин ыйда.

Итиэннэ, онуоха сэргэ активнайдар мунньаҕар баһыына үлэтэ хаалан иһэриэгэр, техниканы куһаҕаннык туһанныыга, совхозтарга эбэх ночоотор тахса туруулардыгар биһиги оройуоннаабы партийнай тэриллэбит аадырыһыгар онгоһуллубут критика толору баалларын уонна онтон ССКП КК мүүс устардаабы (1985 с.) Пленумун үрдүк ирдэбиллэриэгэр сөп түбэһиннэрэн быһаччы түмүктэри оҥосторобут наада.

Бу пятилеткэ сылларыгар партия уонна правительство Аҥаардас программатын олохтоох киллэрийэ иһин тыа хаһаайыстыбатын управлениета (таб. Шадрин А. А.), партия райкомун тыа хаһаайыстыбатыгар отдела (таб. Яковлев С. И.) совхозтар директордарыгар бириэматигэр сөптөөх көрдөбүлү туруорбаттар, парткомнар секретардара партийнай ураахтар халбаҥа суох туолууларыгар туһаныллаах салайааччыларга хатаанах партийнай модьуру оҥорбөттөр.

Бу пятилеткаҕа сылга гектартан ортотунан 4,1 центнер эрэ бурдуку хомуйдубут. Баһыына үлэтин хаалыыттан таһаарыыга XXVI—XXVII партийнай конференциялар ураахтарын ССКП райкома, киин бюрета толорторботулар. Бу үлэҕэ ордук эффективтээх суохтук Карл Маркс аатынан совхоз салаатата (директор Васильев Е. Е., кылаабынай агроном Шестаков Н. Н.) сыһыаннаста. Сири оҥоруу культуратын намыһаҕын түмүгэр быйыл биллиҥи туругунан оройуон үрдүнэн гектартан ортотунан 6,4 центнер эрэ бурдук хомуллан иһэр. Үүнүү Хадаар, Хоптоҕо, Мугудай уонна Хатылы отделениелэрыгар олус мэлтэх.

Амма сүнньүн туһаҕа таһаарыыга оройуоннаа сорох үлэлэр ыытылыннылар. «Мыҥдаабайы» совхоз партийнай тэриллэтэ бу бөҕөнүгэскэ чопчу былаанналаах үлэлиир: кэнники үс сылга туорахтаах культуралары үүнэрин былаанын толордо, сиилэстэнэр культуралары ыһан онтон суоҕу аһылыгын 28—30 бырыһыанын ылар буолла, эбэх сылларааҥ оттору ыһарга 1300 гектар ходуһа сирэ бэлэмнэнэ, 470 гектарга от сиэмэтэ ыһыллына, онтон быйыл 40 гектартан 8 тонна сиэмэ хомуйулуна, Хаҥыйахха ыччат суоҕуну төлөҥүтүүгэ аналлаах учаастак аһыллара барылланар.

Уон биирис пятилеткаҕа сири тордуттэн тупсарыыга, нуолсуттуга, тоҕоостоох сирдэргэ уу саппаһын мунньууга эбэх үлэлэр ыытыллаллара былаанналанар.

Суоҕу интенсивнай көрдөрүүлэрин тупсарыыга ийэ суоҕуну кытта үлэ уонна племенной үлэни тупсарыы быһаарар оруолларын. Ол үрдүнэн оройуоннаа торуоҕу ылыы билиҥин да намыһах, бу пятилетка сылларыгар ньирэй деловой тахсыыта 57—66,4 бырыһыаннар истэриттэн халбаҥнаата. Совхозтарга ыраах ахсаана былаанналаах суоҕу 37,3 бырыһыанын эрэ ылар, оттон ыраах кытараабына кэнниҥи икки сылга 24,2 бырыһыаннаҕа тэҥнэстэ. Быйыл даҕаны итиэ көрдөрүүлэр тупсаллыбатылар. Ол сүрүн бириҥчитинэн совхозтарга ынары искусственнай сиэмэлээбин, салгыы молтохтук тэриллэрэ буолар. Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай зоотехника таб. Киллин М. Н., плем-холбоһук сүрүн специалистара сиэмэлээбин, буоһатыы курдук суоҕу интенситин туталлаах бөҕөргөтүүнэн кэтэх дьарыктаналлар. Ол үрдүнэн ОАПХ совета, совхозтар директордара кэнилэргэ сөптөөх ыйытыыны оҥорбөттөр. Бу улахан итэҕэс туоратыллыах тустаах.

Үүтү, эти эбэтин бөҕөргөтүүнү усулуобуйатынан ийэ суоҕуну саҥардан иһин буолар. Бу биллэр научнай көрдөбүл бөҕөнэ түгэҕэллубат, сыл ахсын ийэ суоҕу 18—20 бырыһыанна эрэ саҥардылар. Быйыл 1524 тиҥэһэ ыраах таһаарыллыахтаах баара-суоҕа 931-нэн эрэ толорулунна.

Оройуон совхозтарыгар племенной үлэ билиҥин да ситэтэ суох ыытылларын, кэдьүүһэ намыһах. Бу итэҕэйи туоратар туһугар хаһаайыстыбаннай салайааччылар, туһаныллаах специалистар эффективнэстэрин тосту үрдэтиэхтээх наада.

Тыа хаһаайыстыбатын производствотын кэдьүүһүн үрдэтиигэ баар техниканы, оборудованиены толору туһанныы улахан оруоллаах. Оройуоннаа автотракторнай парканы фермуоннэрэ, техническай хаачыйыы таҥыма саҥа техниканы ылыы тэтимнэтэн лаппа хаалан иһэр. Оттон научнай-техническай прогресс сайдыыта, чуолаан, тыа хаһаайыстыбатыгар техника күүһүн толору туһанар, илии ыарахан үлэлэрин механизациялыыры эрэйэр. Хомойуох иһин, итэ көрдөбүл оройуоннаа кыайан туоҕуллубат. Совхозтар грузовой автопаркаларын кыамтата 1984 сылга баара-суоҕа 43,2 бырыһыан туһаныллыбыта, таһаарыы таһыы уопсай кэмэнэн 2,5 бырыһыанна эрэ прицепка тиэйиллибэтэ. Тракторнай парк ахсаан оттунан сыл ахсын эбиллэн иһэр. Совхозтарга тракторлар оҥорон таһаарылыыра 1984 сыл түмүгүнэн 363 тыһ. условнай эталоннай гектарга тэҥнэстэ, итэ 1981 сылааҥыттаабар 42,6 бырыһыан үрдүк. Ол эрээри тракторлар үлэҕэ тахсыларын күнэ 1981 сылааҥыттан баара-суоҕа 1,9 бырыһыан улаатта. Тракторлар кыамталарын туһанныы эмиэ ситэтэ суох. Үлэлээбэккэ турар тракторлар ахсаннара сыл аайы эбэтэр иһэр.

Үлэни сатаан тэрийдэххэ, эффективнэйи үрдэтэххэ, техника оҥорумтуотун лаппа үрдэтэр кыахтар баалларын. Оны оройуон, республика хас да тэтүлээх чемпиона тракторист Макаров С. Н. үлэтин опыта даҕаны көрдөрөр. Киин трактора сыл устата 254 күн үлэлиир. Итэ кэмнэ «Чурапчы» совхоз трактористара сылга тракторы ортотунан 126 күн үлэлэтэллэр. Эбэтэр совхоз бир тракторуна Макаров С. Н. оҥорбут 5221 условнай эталоннай гектардаах үлэтин 23 бырыһыанын эрэ толорор.

Оройуоннаа, биллиҥи биириэмэ көрдөбүлэриэгэр сөп түбэһиннэрэн, техниканы кэдьүүстээхтик туһанныыга туугу оҥоруохха нааданый?

Туох хаанык иннинэ, инженернай сулуусла үлэтин тордуттэн тупсаран, бастыҥнар опыттарын туһанан оройуон техническай салаатын барытын бир сиргэ—«Сельхозтехника» холбоһукка түмүөхха; иккиҥинэн, «Сельхозтехника» холбоһук биллиҥи туругунан баар техника ремуонун, техническай хаачыйыытын кылайан ыытар. Оттон энергонасыщеннай тракторлардаах техническай хаачыйыыны ыытар пуун тургэн тэтиммэн оҥоһуллара наада; үсүһүнэн, совхозтар кылаабынай инженерлэрин оруолларын уонна эффективнэстэрин тосту үрдэтиэхтээх; төрдүһүнэн, саҥа технологияны, техниканы үлэҕэ киллэрии иһин көбүлээбин дьаһалларын олохтуохха, аналлаах бириэмийэ фондатын көрүүгүөхтээх; бэсиһиннэн, механизаторскай кадрдары бэлэмнээбиккэ, кинилэр квалификацияларын үрдэтиигэ болҕомтону күүһүрдүөхтээх.

Совхозтарга сыл ахсын кэлэр саҥа техниканы уонна оборудованиены туһаныы ситэтэ суох. Инникитин ССКП райкома, партийнай тэриллэлэр бу дьыалаҕа совхозтар директордарын, инженернэй сулуусталарын сирдэй эффективнэстэрин тосту үрдэтэр эбэһиннэстэхтэр. Наука уонна техника ситиһиилэрин, илии ыарахан үлэлэрин механизациялаһыны былааннаахтык олоххо киллэрии—хас биирдии салайааччы, специалист ытык иэһэ.

Оройуоннаа бу пятилеткаҕа 3 кэлим механизациялаах суоҕу иитэр комплекстар олоххо киллэриллэр. Ол эрээри кинилэри туһанныы, толору хыахтарыынан үлэлэтии кыаллыбакка турар. Бу дьыалаҕа туһаныллаах тэриллэлэр уонна совхозтар салайааччылара билиҥин да олус контоҥуктук, көбүүннүк сыһыаннаһаллар. Биллиҥи туругунан ыраах 54,6 бырыһыана эрэ механическайдык ыанар, суоҕуну уулатыы 61,5 бырыһыан, ноҥуому таһаарыы 12,5 бырыһыан, аһылыгы тарбатыы 10,5 бырыһыан механизацияланнылар. Бу олус кыра. Биричиинэтэ—эмиэ тэрээһин мэлтэҕэ, эффективнэс намыһаҕа. Суоҕу интенсив ыарахан үлэлэрин механизациялаһыныгар үлэ мэлдьи ыытыллар, эбэх саҥа оборудование олоххо киллэриллэр курдук эрээри, ол көдьүүһэ адъас кыра. Ол да иһин бу сүрүн салааҕа эдэр ыччат тохтоон, олохсуйан үлэлээбит, суоҕуну көрүүгэ-харайыыга, кинитэн бородуукцуйаны ылыыны эбэтиигэ баар ыарахаттар олус быстаанныктуоратыллаллар. ССКП райкомун бюрота 1983 сыл мүүс устарта наука уонна техника ситиһиилэрин производствоҕа туһаныыны тордуттэн тупсарыыга, бастыҥ опыты кэҥэтиигэ олохтоохуннуга ылыммыт ураахтарын үгүс пууннара туһаныллаах партийнай тэриллэлэриэн уонна хаһаайыстыбаннай салайааччыларынан баччаанныга диэри толорулуубатылар. Оройуоннаа—производствоҕа саҥаны, бастыны киллэрингэ үлэ олус молтохтук тэриллэр, бириҥ эпитуаист-рационализатордар сабалаһыннара утумнаахтык ейиллиэхтэр. ССКП райкома, партийнай тэриллэлэр бу бөҕөнүгэстэрга болҕомтолорун ууруох, көрдөбүлэрин күүһүрдүөх тустаахтар. Бастыҥ опыты, наука уонна техника ситиһиилэрин олохтоохуннуга аналлаах специалистары үлэлэтии, НТИ кабинеттарын тэрийии, научнай-техническай информация республикатааҕы киинин кытта дуоҕабардаһан үлэлээһин туһунан партия райкомун

(Бүтүүтүн 3-с стр. көр).

Оройуоннааҕы партийнай-хаһаайыстыбаннай актив мунньаҕа

НАУКА, ТЕХНИКА СИТИҺИИЛЭРИН—ОЛОХХО

(Бүтүүтэ. Иннин 2-с стр-нэр).

бюротун уураахын райком тыа хаһаайыстыбатыгар отдела, тыа хаһаайыстыбатын управлениета туһаанныахтарынан булгуччу толорторуохтаахтар.

Научнай-техническэй прогреска партийнай тэрилтэлэр оруоллара салгыы үрдэтиллиэхтээх. Бастаан туран, миэстэҕэ производство сүрүн учаастактара үрдүк квалификациялаах специалистарынан, опыттаах тэрийээччиларинан бөҕөргөтүллүөхтээхтэр. Наука, техника уонна бастыҥ опыт ситиһиилэрин олохтоохуун иһин кадрдартан көрдөбүл тосту күүһүрдүллүөхтээх. Совхозтар парткомнара, партийнай тэрилтэлэр бу салааҥа ылыллыбыт ууруахтар туолуулларын күннэтэ тэрийэр уонна хонтуруоллуур эбээһинэстээхтэр. Ураты болҕомто совхозтарга экономическай үлэни тупсарыыга, кэмчилээһин режимин кытаанахтык тутуһуурга, хаһаайыстыбаннайа суох буолууну утары охсуһуурга ууруллуохтаах.

Билигин оройуон совхозтарыгар барыта 271, ол иһигэр 138 үрдүк үөрэхтээх специалист үлэлиир. Бу улахан күүһү чопчу алалынан туһаныахха, наука уонна практика ситиҥиилэрин олоххо киллэрингэ кинилэр оруолларын уонна эппиэтинэстэрин үрдэтэн иһиэххэ. Барыы специалистар чопчу былаанныахтык, айымныылаахтык үлэлиллэрин ситиһиэххэ, кэмиттэн кэмигэр кинилэр отчуоттарын, информацияларын истиини, опыттарын атастаһыыларын практикалыахха. Бу үлэнэн парткомнар, сыахтааҕы партийнай тэрилтэлэр күннэтэ иҥэн-тоҥон дьарыктаныахтаахтар. Тыа хаһаайыстыбатын специалистарын кытары үлэлэр, кинилэр эппиэтинэстэрин үрдэтиҥэ инникитин ОАПХ совета (таб. Шадрин А. А.), партия райкомун тэрийэр отдела (таб. Адамов Г. И.) эмиэ хамсатыылаах дьаһаллары ылыахтаахтар.

Совхозтарга биригээдэнэн бөдөҥөттөһэн үлэлиир алын коллективтар ахсаннарга 105-ка тиийдэ. Бу боппуруоска ССКП райкомун бюротун уураахта сүүнньүнэн толоруллан иһэр. Ол эрээри совхозтар аччыгый комплекстара үлэ тэрээһинин бу прогрессивнай форматыгар өссө да киирэ иликтэр, сылы быһа бастайаннайдык үлэлиир коллективтар билигин даҕаны аҕыйахтар. Бу итэҕэстэр туоратыллаллара ирдэнэр. Коллективнай бөдөөт оройуон промышленнай предприятиеларыгар, тутар уонна атын хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэригэр эмиэ салгыы олохтонуон наада.

Оройуон промышленнай предприятиеларын уонна тутар тэрилтэлэрин сүрүн производственнай фондалара 18 бырыһыан улаатта. Райпотребобщество, олоҕу-дьаһаҕы хаччыйыы управлениетын сүрүн фондалара эмиэ биллэрдик үүнүүлэр. Ол эрээри ити салааларга производство сайдыыта билигин даҕаны көрдөбүлгэ эппиэттэбэт, сүрүн фондалары туһаныы кэҥиитэ намыһах. Холобур, кэнники сылларга «Якутсовхозстрой» мехколонната производственнай базата салгыы хаҥатылыыта, сүрүн фондалара 2 төгүл кэриҥэ улаатта, оттон манна производство баара-суоҕа 23 бырыһыан үүнэ, аспыт сыл түмүгүнэн сүрүн фонда 1 солкуобайыгар 58,5 харчылаах тутар-таҥар үлэ толоруллуна.

Кэнники сылларга техниканы кэҥиитэ туһанар сыалтан лесопункт уонна промкомбинат маһы тиэтиэн (хлыһынан) тиэйиҥэ киирдилэр. Оттон бу барыстаах ньымаҥы тутар тэрилтэлэр, совхозтар, атын да коллективтар салайаччылара туһаммакка олороллор. Техниканы туһанныыга, кэмчилээһин режимин күүһүрдүүгэ, айылҕа баайын харыстааһынна бу ньымаҥы тутуу навдалаҕын өйдүүрэ уолдьаста.

Аспыт сылга промкомбинат саҥа улахан столярнай сыаҕы, эт-түүт комбината саҥа түү заводун үлэҕэ киллэрдилэр. Ол эрээри бу объектар билигин даҕаны үчүгэйдик туһаныллыбаттар. Маны көрүөххэ, конкоруохха.

Райпотребобщество бырабыланньата (таб. Монастырев Н. И.) таһарааһы тиэйиигэ уонна сүөкээһиигэ ханнык да механизацияны киллэрэ илик, баар аналлаах техниканы таба туһаммат.

Оройуон киниги предприятиелар, тэрилтэлэр партийнай тэрилтэлэрэ, хаһаайыстыбаннай салайаччылар уонна специалистар производствоны интенсификациялааһын билигини көрдөбүллэригэр сөп түбэһиннэрэн бөйөдөрүн үлэлэрин уларыта тутар эбээһинэстээхтэр.

Итиэннэ салгыы дакылаатчыт, оройуон партийнай тэрилтэлэригэр отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтар сараламмыттарын бэлиитэҥ туран, бу сүүкэн суоллаах тэрээһин-политическай хампаанньаны ССКП иккиһэ саҥарааччылаах XXVII съеһигэр бэлэмнээнин дьоһуннаах этабын быһыытынан үчүгэй тэрээһиннээхтик, үрдүк деловой таһымнаахтык ыытыы соруктарыгар чопчуланан тохтоото. Партийнай мунньахтарга производствоҕа саҥаны, бастыҥы киллэрии, наука уонна техника ситиһиилэрин олохтоохуун боппуруостарыгар ураты болҕомто ууруллуохтаах, үрдүк көрдөбүл туруоруллуохтаах, диэтэ кини.

Билигин, туохха барытыгар бэрэздэги олохтуур уонна көрдөбүлү күүһүрдэр кэмиэ, сорох сирдэргэ салайар кадрдар соҕуоннай дьайыларыгар олоҥо суох утарсылар, үөскүүлэр тахсар түбэлтэлэригэр тута принципиальнай партийнай сыана бириллэн иһиэхтээх. Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управлениетын саҥа салалтата бу торилтэҕэ үп-харчы дьиссиплинэтин бөҕөргөтүүгэ ылсыбытын собулээбэккэ сорох үлэһиттэр, ол иһигэр коммунистар эмиэ, начальник таб. Трофимовы олоҥо суох буруйдуур, холуннарар суолга турбуттара кытаанахтык саҥаланна. Бу атыттарга уруок буолуохтаах.

Дакылаатчыт, дойду социальнай-экономическай сайдыытын түргэтэтэр баараҕай былааннар хас биирдии советскай киһи үлэҕэ активнаһын эрэ котореллор уонна айымныылаах үлэ мунтура биллибат сарахтарын арыйаллар диэн туран, научнай-техническай прогресс, наука уонна техника ситиһиилэрин производствоҕа олохтоохуун идеяларын үлэһит массата, нэһилиэннэ бары араҥаларыгар итэҕэтиилээхтик тиэрдиигэ идеологическай фронт үлэһиттэрин соруктарыгар тохтоото. Партийнай тэрилтэлэр, идеологическай актив научнай-техническэй прогресс оройуон экономикатын барыы салааларыгар утумнаахтык, иҥэн-тоҥон киллэриигэ күннэтэ чопчу былаанныах итэрэйдэтэр үлэни ыытар эбээһинэстээхтэр. ССКП КК-тар Сүбэ мунньах документуоннара быйыл партийнай, комсомольскай уонна экономическай үөрэх оскуолаларыгар сөптөөх миэстэни ылыахтара. Пропагандистар, лекторлар, агитаторлар, политинформаторлар научнай-техническай прогресса сибээстээх проблемалары ким хайа иннинэ бэйэлэрэ кичэйэн үөрэтиэхтээхтэр уонна нэһилиэннэҕэ киэн арааҥатыгар тиһиҥэ быстыбаттык быһааран өйдэтүөхтээхтэр. Бу үлэҕэ идеологическай фронт бары учреждениелара түмэ тардыллыахтаахтар.

Туох барыта дьиссиплинэтэн, хонтуруолтан тутулуктаах ССКП райкома, «Саҥа олох» хаһыат редакцията, сууг-силиэстийэ органнара уонна народнай хонтуруол комитета быйыл сайын «Дьиссиплинэ» операцията ыытан үгүс сирдэргэ үлэ тэрээһинэ молтох, дьиссиплинэ сатаҥхай чахчыларын арыйдылар, туһаанныах партийнай тэрилтэлэргэ, хаһаайыстыбаннай салайаччыларга сиэрдээх ирдэбили оҥордулар. Ити итэҕэстэри түргэнник туоратыы, үлэ дьиссиплинэтин бары дьаһалларынан бөҕөргөтүү—уталыччылыбат сорук.

Олохтоммут дьаһаллар түмүктэригэр оройуонтан общественнай бэрэдэги бөҕөргөтүүгэ, арыгылааһыны уонна алкоголизмы туоратыыга сорох уларыйыылар таҕыстылар. Ол эрээри итэҕэстэр, түктэри быһыылар, буруйу оҥоруулар билигин да тахса туралларын. Партийнай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэр, олохтоох Советтар исполкомнара арыгылааһыны туоратыыга, общественнай бэрэдэги бөҕөргөтүүгэ эрчимнээх эбии дьаһаллары ылаллара наада.

Оройуон үлэһиттэрэ партийнай тэрилтэлэр салалталарынан «Уон биириҥ пятилетканы ударнайдык түмүктүөвүн!», «ССКП XXVII съеһигэр—27 ударнай декаданы!», «ССКП XXVII съеһин достойнайдык көрсүөвүн!» диэн девиэстээх социалистическай куоталаһыыны кэҥиэтик таныстан бу эппиэттээх кирбии кэмнэ хаһаанныыгыаарар да түмсүүлээхтик, дьулуурдаахтык үлэлиилэр.

ССКП XXVII съеһин көрсө наука уонна техника ситиһиилэрин, бастыҥ опыты производствоҕа хорсуннук олохтоохуун—оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ дьоһун суоллаах соруга.

ДАКЫЛААТЫ ДЬҮҮЛЭҺИИ

Бастакынан тыл эппит «Сельхозтехника» холбоһук управляющайа **Ф. А. Тимофеев** наука уонна техника, бастыҥ опыт ситиһиилэрин олохтоохуугна оройуонга бинир сүрүн мэһэйинэн суоһу иннитигэр да, техниканы көрүүгэ-харайыыга да типовой тутуулар аҕыйахтара буоларын бэлиитэтэ. Биһиги үгүстүк тутар боростуой хотоннорбутугар механизацияны киллэрэргэ усулуобуйа суох. Техническай хааччыйыы базата эмиэ тэриллэ илик. Баар гаражтар барыы кэриэтэ кыараҕастар, тымныылар. Мастерскойдар бинир итинниктэр. Онон билигини көрдөбүлгэ эппиэттиир бырайыактаах типовой тутуулары ыытыахха, базаны салгыы бөҕөргөтүөххэ наада.

Итиэннэ салгыы араатар, оройуонга инженернэй-техническай кадрдар тиийбэттэр диэн туран, кэлэр өттүгэр бу салаа специалистарын бэлэмнээһинигэ уонна кинилары кытта үлэҕэ болҕомтону күүһүрдэргэ эттэ.

Оройуонга производствоҕа саҥаны, бастыҥы киллэрэччиларын, рационализаторлары кытта үлэ молтох туруктаах. Биһиги холбоһукпут механизаторлара быйыл рационализаторскай этиилэри производствоҕа олохтоохуннан 12 тыһыынча солкуобайдаах экономическай кэдьүүһү ылар сыалларах-соруктаах үлэлии сылдьаллар. Бу дьыалаҕа хас производственнай коллектив ахсын өйдөөбүл наада. Опыттаах, мындыр өйдөөх дьоннор, өрдүк механизатордар биһиэхэ суох буолбатахтар. Киниларгэ инженернэй кэмэ, моральнай уонна материальнай көҥүлэһиҥ эрэйиллэр. Ону умнуохха наада.

—Сири оҥоруу культуратынамыһаҕар, общественнай суоһу туһата суох өлүүтэ салбанан таһаарылла эрарыгар биһиги совхозпут салалтатын аадырыһыгар дакылаакка оҥоһуллубут критика сөптөөх,—диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, Субуруускай аатынан совхоз парткомун секретара **С. И. Никитин.**—Биһиги итиэннэ чопчу түмүктэри оҥостуохтаахпыт. Баар техниканы толору кэдьүүстээхтик туһаныыга, наука уонна техника ситиһиилэрин производствоҕа киллэриигэ, туох ханнык иннинэ, бу салаара үлэлиир дьону техническай өттүнэн бэлэмнииххэ, эрэйиллэр базаны тэриннииххэ наада. Билигин совхозка автопарк 41,2 бырыһыан, тракторнай парк 39,3 бырыһыан эрэ туһаныллары төрүт, биричиинэтэ итиннэ сытар. Онон кэлэр өттүгэр биһиги механизаторскай, инженернэй-техническай кадрдары бэлэмнээһини, кинилары кытта үлэни тупсарарбыт наада. Техниканы, оборудованиены сатаан туһаммат буолуу, алдьатыы-кэһэтии үгүс өттө туһаанныах үлэһиттэр сөптөөх бэлэмэ суохтарыттан тахсар.

ССКП райкомун чилиэнэ, Эрилик Эристин аатынан совхоз өрөмүөннүүр мастерскойун сэбиэдиссэйэ **П. А. Иванов** бэйэтин этиитигэр оройуонга инженернэй сулууспаны киниэн салайыы суоҕун саамай сөпкө критикалаата. Биһиэхэ, тыа сириэдэги механизаторларга, диэтэ кини, сөптөөх кемо оҥоһуллубат, туох эмэ садалааһын, инициатива баар да буоллаҕына бириэматигэр өйөмөт, санаарылыбат. Бу итиэнэ туоратыллыах тустаах. Иннигэр өйү-санааны, күүһү тумаан газовай сварканы, гидронасостары, распределителлэри, цилиндрдэри оҥоруулуу, бронзаны кутуу баһылыахха наада. Итиннигэ суох биһиги сатаммаппыт. «Сельхозтехника» холбоһукка толору оборудованиелаах электродвигателлэри өрөмүөннүүр сыах баар буоларын күүтэбит.

Итиэннэ салгыы кини совхозтарга баар техниканы харыстыырга, кыһыҥы уонна сайыҥы сезоннарга туһаныллар техниканы араараргa этии киллэрдэ. Тыа сиригэр механизатордар—кини фигура диэн туран, араатар производствоҕа бастыҥнарын опытын, механизатордар сыралаах үлэлэрин хаһыатынан, радиоҕынан кэҥэтии сырдатар наадалаарын тоҕоостоон бэлиитэтэ.

Оройуонга тыа хаһаайыстыбатын специалистарыттан, өрдүк инженернэй сулууспа үлэһиттэриттэн ыйытыы, кинилары үлэлэрин кинилээн салайыы молтох. Специалистар советтара үлэлээбэт. Рационализаторлар үлэлэрэ эмиэ кинилээммэт. ВОИР, НТО диэнилэр суохтарын кэриэтэ. Ити туһунан актив мунньаҕар ССКП райкомун чилиэнэ, «Мугудай» совхоз директора **С. И. Сергеев** сиэрдээх критиканы көтөхтө. Кини итини саргэ научнай-техническай прогресс олоххо киллэриигэ биһиги оройуоммут бу өттүнэн улахан кыахтаах Нерюнгри куораты кытта шефтэһиитин өссө өрдүк кэдьүүстээхтик туһаныарга этии киллэрдэ. Араатар түмүгэр оройуонга сибээс средстволарын үлэлэрин тосту тупсарарга бириэмэ уолдьаспытын саналаата.

Тыа хаһаайыстыбатын управленкетын уонна совхозтар салалталара, туһаныах специалистара капитальнай тутуу боппуруостарынан, өрдүк бырайыак-смета документуоннарын бэлэмнээһиннэн адъас ситэтэ суох дьарыктаналлар. Бинир үксүн онтон тутар тэрилтэлэргэ саҥаастар кэмигэр оҥоһуллубаттар. Оройуонга кирпичча заводун тутуута олус бытаарда, ол үрдүнэн бу боппуруоска ОАПХ совета туһаныах салайаччыларга сөптөөх көрдөбүлү туруорбат. Итиэннэ тустарынан ССКП райкомун чилиэнэ, райсовет исполкомун председателин солбуйаччы, райплан председателэ **П. Г. Кириллин** эттэ. Салгыы кини оройуонга наука уонна техника ситиһиилэрин пропагандалаһыыга, үлэһиттэргэ экономическай билиилэри тарҕатыыга, кинилары индустриальнай ойго-санаага иитиигэ чопчу былаанныах утумнаах үлэ ыытылыыбытын, бу боппуруоһунан ССКП райкомун пропагандаҕа уонна агитацияҕа отдела молтохтук дьарыктанарын критикалаата.

ССКП райкомун чилиэнэ, «Чуранчы» совхоз парткомун секретара **И. И. Филиппов** бэйэтин этиитигэр тыа хаһаайыстыбатын управлениетын, ОАПХ саастаабыгар киирэр тэрилтэлэр специалистара кэнники кэмнэ миэстэҕэ чаастатык сылдьан производствоны тэрийиигэ, саҥаны, бастыҥы олохтоохуугна быһаччы көмөлөһүүлэрэ аҕыйаабытын улахан итэҕэһинэн аахта уонна бу бэрт түргэнник коннорулларын модьуйда. Кини итиэннэ салгыы ОАПХ совета партнер-тэрилтэлэр үлэлэрин ситэтэ суох киниилэрин уонна хонтуруоллуурун, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын салалтата совхозтар инженернэй сулууспаларыгар сөптөөх көрдөбүлү туруорбатын критикалаата.

Актив мунньаҕа дьүүллэһиллибит боппуруоска туһаныах уураахтары ылынна.

ЭЙЭ ДЬЫАЛАТЫГАР КЫЛААТ

Аҥаардас сэлиҥнэтигэр Луандаҕа блоктарга холбоспот дойдулар тас дьыалаларын министрдэрин конференцията түмүктүннэ. Платформаны «Ньиҥиҥ» сарбайан турар ядерэй сэриҥ суоһаанныытын хайдах өрүһүйүөххэ, бойо дойдуларын империалыын суудайыларыттан хайдах харыстыахха уонна кимнэн күөрэгэйдэр эҥсиэннэр кэрдуҥнэриэн хайдах ыҥырыгыохха, эдэр государстволары арааҥыларын экономическай тутулуктаныы кытаанахтыгын хайдах таһаарыахха — Луандаҕа дьүүллэһиллибит проблемалар не хоһоонноро, кылгастык эттэхха, итинник.

Итиҥ тиэмэ турар проблемаларга форум кыттыылаахтарын позициялара ураты болҕомтону блоктарга холбоспот ыйын хамсаһыы бүгүн сүүтэн таҕа государстволары — XIII чилэннэриэн ус гыммыттан икки гитин — түмэр буолан тардар. Өтөтөн баара-суоҕа бир нэдиэлэнэн Нью-Йорка итэ саамай иҥэ уонна ыытыллыбыт ааҥ дойдуталаах түрилтэ Генеральнай Ассамблеятын юбилейнай 40-с сессията аҕыллыаҕа.

Комментатор колонкалара

Аҥардас арааҥы массовай информация средствалара Луандатааҕы конференция быһаарыылларын туһунан бир тылы ахтыбатах чахчылара даҕаны ол быһаарыылар Вашингтон уонна кини НАТО-ная чугас сомоҕолоҕолорун политикаларыгар төбөлөөх утарыгын ыраахтааҕык көрдөрөр. Биллиигэ кэм кылаабынай соруҥуран, диэн этиллэр Луандаҕа ылыллыбыт түмүк декларацияҕа, кини аймах тыыннаах буолуутугар суоһуур ядерэй сэриҥ туоратар ийэ охсуһуу буоларин. Итиҥ сорунуу төлөрүү, сир үрдүгэр эйэни уонна хуттаҕы суох буолуутун хаччыйыы кылаабынай суоҕа — итиҥ сэбиэлиннэриэн үлүһүйүүнү тохтоотуу, сэбиэлиннэриэн барыы бүттүүн уонна төлөрү эйэни диэнни кэдьүүстээх хардыыны оҥоруу.

Декларация барыы норуоттаах охсуһуутун, ыытарыы бир сайаахаахтарын биллэрдилэр уонна Сөбүрүү Африкаҕа крэйсэр сурунэйиэн сүүс-сиэтэх сүүтүнан САР-ка аварменэ салгыах режиэмин адъас суох оҥоруу буоллар диэн этиллэр.

Блоктарга холбоспот ийэни хамсаһыын биллиигэ кэм тыыын суоллаах проблематыынан итиҥ дойдулар дьоннорун күүһүн итиннэ эйэлэрэлэрин баайыы арааҥы экономическай көмөхтэрин колониялыыллар сиэмэхтэрин туоратар аан дойдуталаах экономическай бырааҥы олохтоһуну ааҕаллар.

Арааҥ сорох эрдэлэр Луандатааҕы конференция быһаарыылларын аҥардас уордайыыны көрсүбүт эбит буоллахтарына, үтүөҕэ дьуоһар ким аймах бүтүннүүтэ олорго төрөөдөрэй түннэччиин халбарытыы уонна сир-уруттан эйэни харыстаан хаалларыы дьыалатыгар дьоҥуннаах кыттыы көрөхтөр.

Б. ШАБАЕВ,
ССТА ыытаччыта.

Сааны туһаныыны бэрээдэктиэххэ

Бүлүү сааларын уонна сэҥэрэн бүлүүгү, туора сылдьыы уонна туһаныы быраабылаларын кэбиниэрэ утаҕы охсуһууну күүһүрдэр сыалтан СССР Верховнай Советын Президиума гражданнар бүлүү тэҥ үөстээх сааларын не дьыала ыраатыгар көҥүлэ суох бүлүүлүөхүн, туора сылдьыыларын, туоны ахтынаҕа атыылаһыыларын иҥин 10—20 сөлк, дьиэри (саатын туган ыллан бараан эбэтэр саалы ылбакка эрэ) ыстараабы олохтуурга быһаарбата. Өтөн гражданнар кэбиниэрэ бир сыл иҥиэн хатылаанар туһалаахтарыгар, урукку өттүгэр кэбин туһаныы административнай сэмэҥэ тарбыллыыбыт буоллаҕына, бүрүйдээх 20—50 сөлк, ыстараантаар уонна саата, сэбэ ылыллар.

Бүлүү тэҥ үөстээх уонна тиэрэтээх сааларын, саа сэҥэрэн тиэйии уонна туора сылдьыы быраабылаларын кэбин иҥин гражданнар (не дьыала органнарын көҥүлэрэ баарын түүнэн) сиэрэтэлэлэр эбэтэр 5—10 сөлк, иэмэйиэн ыстараантаалар, эбэтэр саалара, сэҥэрэ ыыллан турар ыстараантаалар тардыллыахтар. Итиннитэр бир сыл иҥиэн хатылаанар туһалаахтар (урут административнай сэмэҥэ тарбыллыыбыттар) 10—30 сөлк. (саатын, сэбэ ылан эбэтэр ылбакка эрэ) ыстараантаалар.

Гражданнар бүлүү сааларын олохтоммут болдьоххо регистрациялаталыы (хаттаан регистрациялаталыы) быраабылаттан кэбин иҥин сэрэтиллэллэр эбэтэр 5—20 сөлк, диэри ыстараантаҕа тардыллыахтар.

Итиэннэ сэрэ Верховнай Совет Президиумун мэһилиэнньэ Ыйаарыынын мэһилиэнньэ дьаҥ иҥиннэрэ сыал ыгыы уонна онуоха олохтоммут бөрөөдөрө ааҕыллыы иҥин, эргиэн үлэһит тэриллэн тэҥ үөстээх бүлүү саатын уонна саа сэҥэрэн гражданнарга не дьыала отделларын көҥүлэ суох атыылаһыы иҥин, о. д. а. кэбиниэрэ иҥин административнай— эйэлэ тиэрэ эмэ көрүлүбүтэ.

Үс сылга бөлдьохтоох оройуонна не дьыала отделларын бүлүү сааларын регистрациялаһыы ыытыллар. Бу эйэлэтэрэ дьыалаҕа үлэһиттэр үгүс бырааптарын сүтэрбэтэрин иннэлиэнньэлээх пуунарыыны сылдьыы онгороллор. Маҥнаха сельсоветтар, совхозтар салайааччылара комсомолуоҕуохтаахтэр эта. Хомойуох иҥин, сорох ыытыыларга итинник көмө оҥоһуллубат, сааларын гражданнар регистрациялата кэлбэтэр. Биир үгүс оройуонна 5 тыс. саа баарыттан 40 ыарыһыана эрэ регистрациялана. Бу итэрэҥ үөстэй күүһүнэн туора тарбыт иннэ.

И. МАКСИМОВ,
не дьыала отделын инспектора.

○ Кэпсиэхпин баҕарабын ○

Тустарга ананан төрөөбүт курдуга

Николай Захаровы, кэроочтуэлэри аҥаан, бөрөстөр барыы тапталлаах, ыҥырыгыллаах. Сахалар-ган СССР бастакы чемпиона Вячеслав Кирилов маннык кэпсиир:

—Саҕаччы (дэфэтэрэ Николайы нуоннык аатырбыт) олус саамай этэ. 1968 сыллаахха республиканы чемпионатыгар кириэх түбэспитим. Онно бир ыччаттан чэрбэҥ ыстатыы уонна оҥоруулаах Саҕаччы хаҥас баарар кэбэҕэстик тиэтэрэ ылбарын. Соҕуруу ийэ, кинэн хаҥас ыҥырыллыы оҥоруу ахсаанна тиэрэ. Сыныаллаах ыйыыллыыллар: «Эй, бирдэмэ ыраах буолуо диэн саҥардыбыт» диэн хаҥатык эпэрдэтэбит.

Оҕо спортивнай оскуолатын ыытааччылара олимпийскай чемпион Павел Пинигин, уолаттарга аан дойду боруонса призера Семен Макаров Саҕаччаны уратылаах туттуулаах аҕаллар, бараа кини курдук тустар баҕалаах улаппыттарын этэллэр.

Кини Чурапчыта, Д. П. Боркинэ 1965 сыллаахха уорэҥ кэлбэт. Николай айылгыттан бириилэбит улахан талаанныыр. Туох да аналлаах болҕомтоох 1 м 64 см үрдүгүнэн, 12 туоска ыҥыйан 39 метра холкутук туһаҕа.

Байым архивтан бириэ олорон Д. П. Боркин «Коля Захаров маннык тустара диэн бэйэтин кэпситтиэн суруйбут балыгэҕинэн булбуппун ааҕаччыларга тиэрдэбин:

—Коля тустарга аналын төрөөбүт курдуга,—диэбит дойду үтүөлээх тренерэ.— Кини холку, өйдөөх, олус кэпэ ыччат этэ. Үөрэҕэр, эрчиллиэхтэргэ кыһаныыллаах, ааҕа табаарыстарын, учууталларын ыытыыра, эйэх дьаҥтордоох буолара. Тоҕо да тустар дьоҥуттаарын, талаанныылларын иҥин тренер үлүгэр сылдьыыра. Аҥбастары олус түргэнник ылара. Өр сылларга үгүс үөрэнээччиэрэ эрчийдим эрдэрэ, Колянаы кытта биирдэ үөлэрэйэччиэм уонуом суоҕа. Кини тустар техниката уонна тактиката таба быһаарыллан тус бэйэтин даннайыгар сөп түбэһэрэ. Биһиги кини сүрүн утарылаһаччыларын техникатын уонна тактикатын сурунэрбит, үөрэтэрбит. Коля бэйэтин ыйаһыныы бөрөстөрүгэ үчүгэйдик үөрэтэрэ уонна биллэрэ даҕаны».

Итиэннэ салгыы Дмитрий Петрович талаанныах тустуук суойкара өттүгү, «ныросу», тэбилиэрэ, «мельницаны», зашагриначиэны», атахтаан «хтэруулары хайдах курдук ыытыллыбыттарын, кыахтаахтык оҥоруу сүрүйбүт.

Саҕаччы кинэн да куттаммакка олус холкутук, өйдөөхтүк тустара. Кинэнэ хайа баарарыттан ааҕыттан хаҥсарайдык ылара. Утарылаһаччыгын тохтоло суох хаҥаппа сылдьан албастары оҥоруттара. Стойкада кини сатаабат албаҕа суох кэриэтэ буолара. Түргэн реакциялаах эта, партерга табыллан «ножницалыыра», үчүгэйдик көмүскэнэрэ, утары албастары оҥороро. Бэйэта, бэйэтэ үөйэттэн үлэлээхтээх балаҕаннаатын олус таҥыгастаахтык туһанара.

Николай Захаров спортивнай ситиһиилэрэ маннык этиллэр: 1966 с.— Россия уолаттарга чемпиона, 1967 с.—СССР уолаттарга уонна эдэрдэргэ чемпионнара. Саха бөрөстөрүттэн аан бастакы дойдуттыа сиригэр чемпиона, СССР чемпионатын призера. Варшавада буолбут «Олимпийскай эрэллэр» турнир кыайыылаах. 1968 с.—Софияҕа Мичаттар уонна студеннар. Бүгүн аан дойдуталаах IX фестивалларыгар көҥүл тустуута үрүҥ көмүс призер. 1969 с.—Болгариядаа норуоттар икки ардыларыгар турнир кыайыылаах. Тбилиситэҕэ турнир иккис призера. Минскэйгэ СССР чемпионатын үрүҥ көмүс призера.

Талаанныах тустуук улахан туһулгаларга саҥа, түргэннник хаҥсан ийэн Европа чемпионатыгар кыттар эрчиллэр сборга ыҥырыллан сылдьан баара-суоҕа 21 саҕыгар хомолтолоохтук өлбүтэ. Уолаттарга кини аатын умнубаттар.

Д. ЗВЕРСТОВ,
Саха АССР спордун маастара.

○

Армянскай ССР. Бу маастан өгөһүлүбүт адъас өҥүнэн пичилийэр мыҥдыр эйэсэрдээх дьиэни Джиман муоракка урунуута болуотун ньуо пенсионер Гарнин Алиханян тутуннка. Инирдьэ туттар мала-сала, оҕо сиҥньуурдара — декоративнай-прикладнай искусство дьикти образец тара.

Р. Атаян фотота.
ССТА фотохрониката.

Массыына сырыытын көрүөххэ

Оскуолалар, оҥу тэҥэ иҥин, бу олус кутталлаах, оҕо учреждениелэрин тастарынан автомашиналар сорохтоотик аҥыахтаахтарын туһунан өтөл быраабылаларыгар чуолкайдык ыйыллар. Оҥу сорох шоферлар тутуспаттар, мунутуур түргэнэриэмиэн ыстаннараллар. Дьоҕо, хаҥ-оҕоҕо тахсыбат буолан ким даҕаны аҕыйбатаҕын биллиэ, эскуолалар аҕыйыныыллар. Начальнай кылаастарга ааҕыы оҕо үөрэнэр. Оҕоо кэлин-бэрэ үтэнигэр кыра ордор массыынаҕа киирэн бэрэхтэриэн сөп.

ГАИ инспекторлара ыны кэрэлэрэ ыладьыа.

С. КОРКИН.
Чурапчы.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

ТӨРӨППҮТТЭР ИСТИИЛЭРИГЭР

Мэлдьэхэй аналлаах оскуолатыгар үөрэх заняттиэлэрэ баландан ыйын 16 күнүгэр саҕаланалларынан бу оскуолаҕа үөрэнэр сылдьыктар «дьэрэтүтүк хойутаһыны суох аалларгыгар хөрдөһүбүт.

Оскуола администрацията.

Райпотребобщество бырабылыанньата уонна профкома, суут-сиэдистэбэ органнарын үлэһиттэрэ профкома остолобуой үлэһита У. Г. Сидоровканы уонна профессиональнай бааврыйнай чаас старшай инструктора В. Н. Сидорованы таптыыр одоро.

ОЛЯ

ыарахан ыарыыттан өлбүтүгэр, дорҕоо кутурдаммарыы тэрдэллэр.

Таптыыр одобут, бастыбыт, сиэмэнэт

Оля СИДОРОВА

ыарахан ыарыыттан өлбүтүгэр, курутуйан туораан, ыйытыннэрэбит. Иэдэс, ааҕа, убайдара, эдэйдэрэ, эбэтэ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Кэрэ Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактэр—21-332, отделлэр—21-265, уоскай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. № ЗАКАЗА 111. с. Чурапча ул. Карла Маркса 12. Тираж 3465